

Marie Plahtes Minde

Den røde tråd for månedens kulturminne i 2010 knytter seg opp mot "Det europeiske år 2010 for bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon". Temaet har sitt utgangspunkt i EUs sosiale agenda som startet med Lisboa-strategien. Denne legger vekt på å skape like muligheter for alle som et middel til å fremme sosial solidaritet. Vi skuer tilbake på institusjoner og løsninger i Bærum gjennom tidene i lys av denne problemstillingen.

Enken etter grosserer Fridtjof Plahte på Nordre Høvik, Marie Plahte, hedret i 1903 sin datter Maries minne ved å skjenke kr. 100.000.- til opprettelse av et tuberkulosehjem på Dønski. Datteren hadde dødd av tuberkulose i 1898, bare 19 år gammel. Hovedbygningens klassisistiske linjer er signert arkitektene Biong og Nissen og sto ferdig i 1907. Enkefruen levde til 1937 og ga i 1917 ytterligere kr. 100.000.- til tuberkulosehjemmet. Da ble hjemmet bygd ut og ble mer å anse som en kuranstalt. I 1963 ble institusjonen en del av Dønski bo- og behandlingssenter, med navnet Marie Plahtes aldershjem ([se månedens kulturminne for mars 2010](#)). I mai 2009 ble Mariehaven bo- og behandlingssenter i moderne funkis stil offisielt åpnet like syd for Marie Plahtes Mindes ærverdige, gamle bygninger.

Sanatorier

Tuberkulose har eksistert i flere tusen år med oppblussing på 1800-tallet. Det er en infeksjonssykdom som kan ramme mange organer. Den vanligste og den eneste smittsomme formen er lungetuberkulose. Denne ble tidligere kalt tæring eller svindsot. Behandling av lungetuberkulose på 1800-tallet besto av hvile, god ernæring og styrking av kroppens egne forsvarsmekanismer. Behandlingen foregikk vanligvis på egne sanatorier som samtidig virket som isolasjonsinstitusjoner for smitteførende personer. Kronisk syke ble isolert på egne tuberkulosehjem.

Tuberkulose var en folkesykdom i Norge fram til slutten av 1940-årene. Rundt 1900 hadde Norge en av Europas høyeste forekomster av tuberkulose med ca. 7000 dødsfall årlig i en befolkning på ca. 2 millioner innbyggere. Man antar at reduksjonen i tuberkuloseforekomsten i første halvdel av 1900-tallet hovedsakelig skyldtes bedre levevilkår. Tuberkelbasillen ble første gang påvist i 1882. Tuberkulin som diagnostisk hjelpemiddel ble utviklet i 1890, først som Pirquet-prøve deretter som Mantoux-prøve. BCG-vaksine ble utviklet i 1920-årene, men ble ikke allment akseptert før 1940-tallet. Etter 1945 ble forekomsten av tuberkulose redusert bl.a. ved hjelp av medikamentell behandling, vaksinasjon, smitteoppsporing rundt den syke og tidlig diagnostikk.

Kilder:

Bakken, Tor Chr. (red.) 2008, Budstikkas store Asker og Bærum leksikon
Borgen, Per Otto, 2006, Asker og Bærum leksikon
Mohus, Arne, 1987, Stedsnavn i Bærum, Oppmålingsvesenet i Bærum kommune
[Bærum kommune, Pleie- og omsorg](#)
[Folkehelseinstituttet](#)

Liv Frøysaa Moe